

การเล่าเรื่องและการรับรู้ความหมายของภาพตัวแทนมลาบรีในภาพยนตร์

Mlabri Representation: The Study of Filmmaking narratives and Audience Perception

ฉันทนา คำนาค (Chanthana Khamnark)* ดร.อิสรระ ชูศรี (Dr.Isara Choosri)**

ดร.จิตชยางค์ ยมาภัย (Dr.Jitjayang Yamabhai)***

บทคัดย่อ

งานวิจัยเชิงคุณภาพนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาการเล่าเรื่องของภาพยนตร์ที่นำไปสู่การสร้าง ความหมายของภาพตัวแทนมลาบรี เรื่อง “ผีตองเหลือง” และ “มลาบรีข้าคือคน” และศึกษาการรับรู้ความหมาย โดยจัดให้ชาวมลาบรีและนักศึกษาปริญญาโท จำนวน 25 ราย ชมภาพยนตร์ และสัมภาษณ์เก็บข้อมูล ผลการศึกษาพบว่า การเล่าเรื่องของภาพยนตร์เรื่องผีตองเหลืองสร้างความหมายของ “ชนเผ่าล่าหลัง ไร่อารยะ” ภาพยนตร์เรื่องมลาบรีข้าคือคน สร้างความหมายของ “ความเปลี่ยนแปลง” และการรับรู้ความหมายภาพยนตร์เรื่องผีตองเหลือง ชาวมลาบรีและนักศึกษามีการรับรู้ความหมายแตกต่างกัน แต่มีมุมมองตรงกันว่าภาพยนตร์เล่าเรื่องแบบแฝงอคติ การรับรู้ความหมายของภาพยนตร์เรื่องมลาบรีข้าคือคน ทั้งชาวมลาบรีและนักศึกษา มีการรับรู้ความหมายคล้ายตามภาพยนตร์ จากการศึกษาพบว่าจุดยืนผู้เล่าเรื่อง และวิธีทางมานุษยวิทยาทัศนศึกษา เป็นปัจจัยสำคัญต่อการสร้างความหมายและการรับรู้ความหมายภาพตัวแทนมลาบรีแตกต่างกัน

ABSTRACT

This qualitative research aims to study filmmaking narratives and audience perception of Mlabri representation in 2 films: “Pee Tong Leaug (or Ghost of Yellow Banana Leaf)” and “Mlabri: I am a mam”, and to analyze audience perception of 2 target groups: Mlabri and graduate students (25 audiences). The audiences watched the films and were interview by the researcher. The study found the narrative in the film “Pee Tong Leaug” led to the meaning of “underdeveloped and uncivilized” while the film “Mlabri: I am a mam” led to the meaning of “change”. Mlabri and graduate students perceived different meanings from “Pee Tong Leaug” but were aware of prejudice representation. For “Mlabri: I am a mam”, they felt that they were involved with representation. The researcher also found that narrative method and visual anthropology play an important role in different meaning and audience perception of Mlabri representation.

คำสำคัญ: การรับรู้ ภาพตัวแทนชาติพันธุ์มลาบรี ภาพยนตร์ชาติพันธุ์

Key Words: Perception, Mlabri Representation, Film

* นักศึกษา หลักสูตรศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาวัฒนธรรมศึกษา สถาบันวิจัยภาษาและวัฒนธรรมเอเชีย มหาวิทยาลัยมหิดล

** อาจารย์ประจำหลักสูตรภาษาศาสตร์ สถาบันวิจัยภาษาและวัฒนธรรมเอเชีย มหาวิทยาลัยมหิดล

***อาจารย์ประจำหลักสูตรวัฒนธรรมศึกษา สถาบันวิจัยภาษาและวัฒนธรรมเอเชีย มหาวิทยาลัยมหิดล

บทนำ

การเล่าเรื่อง เป็นเครื่องมือสำคัญในการประกอบสร้างความหมาย ที่อาศัยภาษาภาพ ภาษาพูด ภาษาเขียน เป็นเครื่องมือสำคัญ เช่น การทำหน้าที่พื้นฐานเพื่อ “การรวมตัวเป็นสังคมของมนุษย์” ในลักษณะของการให้คำอธิบายปรากฏการณ์ต่างๆ ของสังคมมนุษย์และโลก นำไปสู่การต่อยอดคุณธรรมต่างๆ สร้างสมานฉันท์ และประกอบสร้างความเป็นจริงเกี่ยวกับภาพลักษณ์ของสรรพสิ่ง บุคคล สังคม ที่ปรากฏอยู่ในเรื่องเล่า นั้นด้วย (กาญจนา, 2553) โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ภาพยนตร์เชิงชาติพันธุ์ที่นำเสนอเรื่องราวของกลุ่มชนในพื้นที่ห่างไกลและมีสังคม ภาษา วัฒนธรรมและวิถีที่แตกต่าง ขาดต่อการเข้าถึง และทำความเข้าใจในวิถีเหล่านั้นได้โดยง่าย การเล่าเรื่องของภาพยนตร์จึงเป็นเครื่องมือขยายความเข้าใจสังคมโลกที่แตกต่าง หลากหลายและซับซ้อนให้สามารถมีโอกาสเข้าถึงและแลกเปลี่ยนเรียนรู้กันได้ง่ายขึ้น ดังที่ ดร.ปริตตา เฉลิมเผ่า กอนันทกุล (ศูนย์มานุษยวิทยาสิรินธร, 2550) กล่าวถึง ภาพยนตร์ชาติพันธุ์ ว่าเป็นการก้าวข้ามพรมแดนความแตกต่างระหว่างสังคมของบุคคล กลุ่มคน หรือ กลุ่มชาติพันธุ์ที่อยู่คนละฝั่งพรมแดน แม้ว่าไม่อาจจัดความขัดแย้งแตกต่างให้หมดสิ้นได้ แต่จะนำพาความรู้ความเจริญทางสติปัญญา เพื่อไปสู่การแสวงหาคำตอบของการอยู่ร่วมกันของมนุษย์ท่ามกลางความแตกต่างทางวัฒนธรรม

อย่างไรก็ตามสถานการณ์ภาพรวมของสื่อภาพยนตร์ชาติพันธุ์ยังมีการผลิตและเผยแพร่อย่างค่อนข้างจำกัด (ศูนย์มานุษยวิทยาสิรินธร, 2555) อีกทั้งภาพตัวแทนชาติพันธุ์ที่ปรากฏผ่านสื่อภาพยนตร์ สะท้อนถึงการสร้างความหมายที่แฝงอคติ ตอกย้ำความเป็นชายขอบ รวมไปถึง การเหยียดชาติพันธุ์ ภาพยนตร์เรื่องหมาเถะโลกเถะถึง (http://entertainment.hunsa.com : 08/03/2553) เป็นหนึ่งในภาพยนตร์ที่เคยได้รับการร้องเรียนจากรัฐบาลสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว ถึงรัฐบาล

ไทยให้มีการพิจารณาบททวนเนื้อหาของภาพยนตร์เรื่องดังกล่าว ที่ได้สร้างความรู้สึกถึงการล้อเลียนและดูหมิ่นประชาชนชาวลาว ด้วยเกรงว่าอคติทางชาติพันธุ์ดังกล่าวอาจนำไปสู่ปัญหาความขัดแย้งระหว่างประเทศ ทำยที่สุจริตรัฐบาลไทยจึงสั่งระงับการฉายภาพยนตร์เรื่องดังกล่าวไป นอกจากนี้กรณีในประเทศไทยยังพบว่ามีภาพยนตร์เรื่อง ผีต้องเหลือง ที่ถูกคัดเลือกเข้าร่วมฉายในงานเทศกาลศิลปวัฒนธรรมกลางกรุงเทพฯ ปี พ.ศ. 2552 ร่วมกับภาพยนตร์เรื่องอื่นๆ ภายใต้แนวคิดชื่องานว่า “คืนผี” ทำให้มีกลุ่มบุคคลทั่วไปและตัวแทนชาติพันธุ์ เรียกร้องให้คณะผู้จัดงาน ทบทวนความเหมาะสมของการจัดฉายภาพยนตร์เรื่องผีต้องเหลือง ด้วยเกรงว่าจะเป็นการตอกย้ำอคติของคนทั่วไปต่อชนเผ่าตองเหลือง หรือ มลาบริ พร้อมทั้งเสนอให้มีการตรวจสอบข้อมูลข้อเท็จจริงของเนื้อหาภาพยนตร์โดยผู้เชี่ยวชาญ นักวิชาการ หรือ เจ้าของวัฒนธรรม ก่อนที่จะมีการนำออกเผยแพร่ อย่างไรก็ตามคณะผู้จัดแสดงความรับผิดชอบโดยการฉายภาพยนตร์ไปในที่สุด

(http://www.hilltribe.org/thai : 20/07/2553)

จากกรณีดังกล่าวข้างต้นผู้วิจัยเห็นพัฒนาการความรุนแรงของอคติทางชาติพันธุ์ ที่อาจนำไปสู่ปัญหาความขัดแย้งที่บานปลายได้ ตั้งแต่ในระดับชุมชนย่อยไปสู่ระดับประเทศ และระหว่างประเทศ ความสำคัญดังกล่าวนำมาสู่ประเด็นศึกษาในงานวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) นี้ ที่ต้องการศึกษาความสัมพันธ์ของการเล่าเรื่องและการรับรู้ความหมายภาพตัวแทน มลาบริในภาพยนตร์ เพื่อนำไปสู่การทบทวนปัญหาและค้นหาแนวทางในการผลิตภาพยนตร์ชาติพันธุ์ในเชิงหลักการ เน้นความตระหนักในการถ่ายทอดความเป็นจริงทางสังคมอย่างสร้างสรรค์ โดยมีหัวใจสำคัญเพื่อลดอคติ เคารพคุณค่า และศักดิ์ศรีของเพื่อนมนุษย์ที่แตกต่างหลากหลาย ในวิถีวัฒนธรรมและภาษา ทั้งยังส่งเสริม ต่อยอดบทบาทของสื่อภาพยนตร์ชาติพันธุ์ในฐานะของเครื่องมือสื่อสารความเข้าใจความหลากหลายให้กับสังคมไทย

และเพื่อนำไปสู่การสร้างสรรค์สื่อภาพยนตร์ในประเด็นอ่อนไหวด้านอื่นต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ของการเล่าเรื่องที่ทำให้เกิดการสร้างความหมายของภาพตัวแทนชาติพันธุ์ มลาบริในภาพยนตร์
2. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ของการรับรู้ความหมายของกลุ่มตัวอย่างผู้ชมที่มีต่อภาพตัวแทนชาติพันธุ์ มลาบริในภาพยนตร์

ระเบียบวิธีวิจัย

วิเคราะห์ด้วยบท (Textual analysis)จากการเล่าเรื่อง

การศึกษานี้เป็นงานวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) โดยใช้การวิเคราะห์การเล่าเรื่องของภาพยนตร์จำนวน 2 เรื่อง คือ 1. เรื่อง ผีตองเหลือง และ 2. เรื่อง มลาบริข้าศึกคือคน ใช้เกณฑ์การวิเคราะห์จาก 5 องค์ประกอบการเล่าเรื่อง

วิเคราะห์การรับรู้ความหมายจากภาพยนตร์ของกลุ่มตัวอย่างผู้ชมแบบเจาะจง (Purposive Sampling)

วิเคราะห์การรับรู้กลุ่มตัวอย่างผู้ชมจำนวน 2 กลุ่ม คือ ชาวมลาบริ จำนวน 10 ราย และนักศึกษาปริญญาโทหลักสูตรวัฒนธรรมศึกษา จำนวน 15 ราย จากการเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง (Purposive Sampling) ที่มีคุณลักษณะตามวัตถุประสงค์การวิจัย หลังจากกลุ่มตัวอย่างทุกคนได้ชมภาพยนตร์กรณีศึกษา 2 เรื่อง จากนั้นทำการสัมภาษณ์เก็บข้อมูลแบบสนทนากลุ่ม (Focus groups) และสัมภาษณ์ระดับลึก (In-Depth Interview) จากนั้นวิเคราะห์ข้อมูลด้วยแนวคิดมานุษยวิทยาทัศนศึกษา และแนวคิดการรับรู้ สรุปอภิปรายผลการวิจัย การศึกษานี้ได้รับการรับรองจากคณะกรรมการการวิจัยในมนุษย์ มหาวิทยาลัยมหิดล

โดยกลุ่มตัวอย่างได้รับฟังคำชี้แจงการวิจัยและลงนามให้ความสมัครใจก่อนเข้าร่วมการวิจัย

การวิเคราะห์ข้อมูล

ใช้การนำเสนอผลการศึกษาเป็น พรรณนาวิเคราะห์ (Analytical Descriptive) โดยแยกประเด็นการวิเคราะห์เป็นสองส่วน คือ 1. วิเคราะห์การเล่าเรื่องของภาพยนตร์ จากโครงสร้างการเล่าเรื่องตามองค์ประกอบของแนวคิดการเล่าเรื่องในระบวนทัศน์ใหม่ คือ 1. แก่นความคิด (Theme) 2. โครงเรื่อง (Plot) 3. ความขัดแย้ง (Conflict) 4. จุดยืนของผู้เล่าเรื่อง (Narrator standpoint) 5. บุคคลที่ปรากฏในการเล่าเรื่อง 2. วิเคราะห์การรับรู้ความหมายของกลุ่มตัวอย่างผู้ชมหลังจากชมภาพยนตร์ จากนั้นข้อมูลทั้งสองส่วนมาวิเคราะห์ถึงความสัมพันธ์ระหว่างการเล่าเรื่องที่ทำให้เกิดความหมายนำไปสู่การรับรู้และตีความของกลุ่มตัวอย่างผู้ชม ตามแนวคิดการรับรู้และแนวคิดมานุษยวิทยาทัศนศึกษา

ผลการวิจัย

ส่วนที่ 1 การเล่าเรื่องที่ทำให้เกิดความหมายภาพตัวแทนของมลาบริในภาพยนตร์

จากการวิเคราะห์ 5 องค์ประกอบของการเล่าเรื่องพบว่า *องค์ประกอบที่ 1. แก่นความคิด* ของ *ภาพยนตร์เรื่อง ผีตองเหลือง* คือ *“อารยะพบอนารยะ”* สร้างความหมายภาพตัวแทนของกลุ่มคนชนชั้นที่แสดงถึงความมีอารยะผ่านบทบรรยาย และภาพที่แสดงถึงสถานะ ตำแหน่ง ความรู้ของคณะบุคคลที่ร่วมเดินทางสำรวจ สะท้อนให้เห็นว่ามาจากชนชั้นผู้ปกครองในสังคมที่มีความทันสมัย ขณะเดียวกันก็สร้างความหมายให้ ผีตองเหลือง ผู้ถูกสำรวจมีภาพตัวแทนของ อนารยะ หรือ ความล้าหลัง ไม่ทันสมัยผ่านบริบทด้านภาพที่แสดงให้เห็นกลุ่มคนที่แต่งกายนุ่งผ้าเตี่ยวผืนเดียว มีความหวาดกลัวคนนอก ใช้การบรรยายเรื่องในมุมมองคู่ตรงข้ามภายใต้อิทธิพลแนวคิดทางสังคมที่อยู่ในบริบทยุครัฐชาติ

ส่วน *แก่นความคิด* ในภาพยนตร์เรื่อง *มลาบรี ข้าคือคน* ผู้วิจัยพบว่า การเล่าเรื่องผ่านชุดเหตุการณ์ 4 ประเด็น ได้สร้างความหมายให้เกิดภาพตัวแทนของ “*ความเปลี่ยนแปลง*” ที่เกิดขึ้นในสังคมชาวมลาบรี คือ 1. เด็กมลาบรีออกไปเรียนต่อในโรงเรียนในเมือง 2. ธรรมเนียมประเพณีที่ “มลาบรีต้องแต่งงานกับมลาบรี” เริ่มถูกตั้งคำถามถึงการยึดมั่นในขนบหรือการต่อรองในการแต่งงานกับคนนอกเผ่า 3. วิธีการหาของป่าล่าสัตว์เปลี่ยนเป็นแรงงานรับจ้าง 4. ความกังวลถึงอนาคตที่อาจต้องเปลี่ยนวิถีป่าไปสู่วิถีเมือง *องค์ประกอบที่ 2. โครงเรื่อง (Plot) ของภาพยนตร์เรื่อง ผิดต้องเหลือง* มีลักษณะแบบโครงเรื่องเชิงเดี่ยว เล่าเรื่องด้วยประเด็นเดียวต่อเนื่องเป็นเรื่องยาว เรียงตามลำดับเวลาไม่ซับซ้อน พัฒนาตัวเรื่องตามแบบแผน 4 ภาวการณ์ คือ 1. ภาวการณ์สงบสุข / เปิดเรื่องโดยบอกเล่าเป้าหมายการเดินทางของคณะสำรวจที่จะเข้าไปศึกษากลุ่มชนผิดต้องเหลือง 2. ภาวการณ์ปัญหา / พบว่าชาวตองเหลืองมักมีความหวาดกลัวคนนอกเผ่า และอาจจะหลบหนีไปไม่ยอมพบปะกับคณะสำรวจ 3. ภาวการณ์แก้ไขปัญหา / คณะนักสำรวจเปลี่ยนการแต่งกายให้ใกล้เคียงเสื้อผ้าพื้นเมืองเหนือเพื่อให้ชาวตองเหลืองคลายความหวาดกลัว 4. ภาวการณ์กลับสู่ภาวะสงบสุขใหม่อีกครั้ง / คณะนักสำรวจได้พบกับผิดต้องเหลืองกลุ่มหนึ่ง และทำการสำรวจศึกษาเก็บข้อมูลได้ในบางส่วน

ภาพยนตร์เรื่อง มลาบรีข้าคือคน มีลักษณะ *โครงเรื่องเชิงซ้อนแบบสลับ (alternation)* เล่าเรื่องด้วยชุดเหตุการณ์ย่อย 4 ประเด็น มี *ชววิทย์ บุคคัล* ที่ปรากฏในเรื่องเสมือนตัวละครหลักเป็นผู้เล่าเรื่อง เชื่อมร้อยทั้งหมดเป็นเรื่องยาว พัฒนาตัวเรื่องตามแบบแผน 4 ภาวการณ์ ในแต่ละประเด็น *องค์ประกอบที่ 3. ความขัดแย้ง (conflict)* ใน *ภาพยนตร์เรื่อง ผิดต้องเหลือง* เป็น *ความขัดแย้งระหว่างคนกับสังคม* หมายถึง คณะนักสำรวจที่เดินทางเข้ามาศึกษาสำรวจวิถีชีวิตของชาวตองเหลือง (มลาบรี) ได้ใช้บรรทัดฐานทางสังคมแห่งอารยะ ตัดสินคุณค่าและกำหนดนิยามความหมายให้

กลุ่มชนผิดต้องเหลืองว่าเป็น ชนล่าหลัง สะท้อนถึงความขัดแย้งระหว่างกลุ่มชนกับสังคมที่ไม่เข้าคู่กัน *ภาพยนตร์เรื่อง มลาบรีข้าคือคน* พบความขัดแย้ง 3 ลักษณะ คือ 1. ความขัดแย้งภายในจิตใจ ที่เป็นความวิตกกังวลของชาวมลาบรี เกี่ยวกับประเด็นความเปลี่ยนแปลงต่างๆ ที่เกิดขึ้นภายในสังคมตนเอง 2. ความขัดแย้งระหว่างคนกับคน เป็นความขัดแย้งระหว่าง ม้ง กับ มลาบรี จากปัญหาเรื่องการใช้แรงงาน 3. ความขัดแย้งระหว่างคนกับสังคม ชาวมลาบรีต้องเผชิญความเปลี่ยนแปลงภายในสังคมที่ตอบรับสังคมภายนอก เป็นความไม่คุ้นเคย และเกิดความถกเถียงต่อการดำเนินชีวิตในแบบเดิม *องค์ประกอบที่ 4. จุดยืนผู้เล่าเรื่อง (Narrator standpoint)* พบว่า *ภาพยนตร์เรื่อง ผิดต้องเหลือง* มี 2 จุดยืน คือ จุดยืนผู้เล่าเรื่องในมุมมองที่เป็นกลางซึ่งไม่ปรากฏตัวผู้เล่า ซ้อนทับกับจุดยืนผู้เล่าเรื่องบุรุษ ที่ 3 ซึ่งเป็นมุมมองของผู้สังเกตการณ์วงนอก และเป็นมุมมองที่มีทัศนคติของผู้เล่าเรื่องเพียงมุมมองเดียว ขณะที่ *ภาพยนตร์เรื่อง มลาบรีข้าคือคน* มี 2 จุดยืนเหมือนกันแต่เป็น จุดยืนผู้เล่าเรื่องบุรุษที่ 1 และจุดยืนผู้เล่าเรื่องบุรุษที่ 3 ทั้งสองจุดยืนใช้ผู้เล่าเรื่องเป็นชาวมลาบรีและใช้ภาษาของตนเองในการเล่าเรื่อง *องค์ประกอบที่ 5. บุคคลที่ปรากฏในเรื่อง (ในมิติของตัวละคร)* *ภาพยนตร์เรื่อง ผิดต้องเหลือง* พบว่ามีบุคคลที่ปรากฏในเรื่อง 3 กลุ่ม คือ คณะนักสำรวจ ผิดต้องเหลือง และ แม้ว มีบทบาท ความสัมพันธ์ระหว่างกัน และ สร้างความหมายต่อภาพตัวแทนของผิดต้องเหลือง 3 ลักษณะ คือ มลาบรี เป็นเป้าหมายการสำรวจศึกษาของคณะนักสำรวจ มลาบรีเป็นชนเผ่าล่าหลัง ไร้อารยะ โดยการกำหนดนิยามของคณะนักสำรวจ และมลาบรีเป็นกลุ่มชนผู้มีอำนาจทางสังคมเป็นรองจากคณะนักสำรวจและแม้ว ในขณะที่ผิดต้องเหลืองอีกกลุ่มหนึ่ง หลบหนีไปสะท้อนความหมายของการต่อรองอำนาจของคณะนักสำรวจ *ภาพยนตร์เรื่อง มลาบรีข้าคือคน* พบว่ามี การปรากฏของบุคคลในเรื่อง 3 กลุ่ม 1. กลุ่มชาวมลาบรี ผู้ตกอยู่ในความกังวลต่อความเปลี่ยนแปลงทางสังคม

2. กลุ่มบุคคลนอกเผ่าที่เป็น ชาติพันธุ์ม้ง สะท้อนให้เห็นบทบาทความสัมพันธ์เชิงอำนาจทางสังคมเหนือกว่ามลาบรี และ 3. กลุ่มบุคคลนอกเผ่าที่เป็น คนเมือง คือ ครูที่โรงเรียนในเมือง สะท้อนความหมายของความสัมพันธ์ทางอำนาจที่เหนือกว่าด้านความรู้และอำนาจทางสังคม สะท้อนให้เห็นการแบ่งปันพื้นที่ทางสังคมให้กับเด็กมลาบรี ผ่านการให้ความรู้ การศึกษา การดูแลในขณะที่อยู่ในโรงเรียนและหอพัก ส่วนพ่อค้าแม่ค้าในตลาด สะท้อนการสร้าง ความสัมพันธ์เชิงอำนาจทางสังคมที่เห็นได้ว่าชาวมลาบรีเริ่มมีอำนาจการต่อรองในลักษณะของการแลกเปลี่ยนผลประโยชน์ต่างตอบแทน

จากการเล่าเรื่องตามองค์ประกอบดังกล่าว ผู้วิจัยพบว่าในภาพยนตร์เรื่องผีตองเหลือง ปรากฏความหมายของภาพตัวแทนมลาบรี คือ คำเรียกขานชื่อกลุ่ม : ผีตองเหลือง และ กลุ่มชนไร้อารยะ ล้าหลัง ขณะที่พบว่าในภาพยนตร์เรื่อง มลาบรี ข้าคือคน ปรากฏความหมายของภาพตัวแทนมลาบรีเป็น ความเปลี่ยนแปลง ที่แสดงให้เห็นตามประเด็นการเล่าเรื่อง คือ ภาพตัวแทนมลาบรีกลุ่มสุดท้ายที่ใช้ภาษาถิ่น : เป็นความเปลี่ยนแปลงทางด้านภาษา, ภาพตัวแทน ความเปลี่ยนแปลงของเด็กมลาบรีไปสู่ชีวิตใหม่ในโรงเรียน: ความเปลี่ยนแปลงของเด็กรุ่นใหม่ที่มีโอกาสศึกษาต่อในเมือง , ภาพตัวแทนความยึดมั่นและการ ต่อรองชนบ การแต่งงาน ของมลาบรี: ความเปลี่ยนแปลงทางความเชื่อต่อชนบ ประเพณี การ แต่งงาน, ภาพตัวแทนมลาบรีในวิถีแรงงาน: ความเปลี่ยนแปลงด้านวิถีทำมาหากิน, ภาพตัวแทนความ ลึก ล้นของมลาบรีในวิถีเมือง: ความเปลี่ยนแปลงวิถีชีวิตความเป็นอยู่

ส่วนที่ 2 การรับรู้ความหมายของภาพตัวแทนมลาบรี ของกลุ่มตัวอย่างผู้ชม 2 กลุ่ม

2.1 การรับรู้ความหมายจากภาพยนตร์เรื่อง ผีตองเหลือง

จากการวิเคราะห์องค์ประกอบการเล่าเรื่อง ของภาพยนตร์ และความหมายภาพตัวแทนของ ตองเหลือง (มลาบรี) ที่เกิดขึ้นในภาพยนตร์ ผู้วิจัย พบว่า ความหมายของ “คำเรียกขานชื่อกลุ่ม : ผีตองเหลือง” ผู้ชมชาวมลาบรี มีการรับรู้ความหมายผ่านจุดยืนผู้เล่าเรื่อง แปลความหมายคำว่า “ผี” ในเชิงลบว่าหมายถึงผี คนตาย คนไม่มีชีวิต เป็นการรับรู้ตามประสบการณ์ของตนเองที่ได้รับจากการบอกเล่าจากคนรุ่นพ่อแม่

ขณะที่ ผู้ชมนักศึกษาฯ รับรู้ความหมาย คำเรียกขานชื่อกลุ่ม ผีตองเหลือง ผ่านจุดยืนของผู้เล่าเรื่อง ในภาพยนตร์ เข้าในความหมายว่า ผีตองเหลือง เป็น คำเรียกชื่อทั่วไป ไม่ใช่การดูถูกเหยียดหยาม อย่างไรก็ตามที่ ผ่าน มา นักศึกษาฯ มีความเข้าใจว่า “ผีตองเหลือง” อาจจัดอยู่ในกลุ่มของผีแบบผีกระสือ ผีปอบ กินของดิบ จนเมื่อได้รับความรู้ผ่านสื่อ ภาพยนตร์ สารคดี เกิดการรับรู้ความหมายของคำว่า “ผีตองเหลือง” เปลี่ยนไปจากเดิมว่า ผีตองเหลือง คือ กลุ่มชนที่ดำรงชีวิตในป่า อาศัยเพิงมุงใบไม้ เมื่อใบไม้เปลี่ยนสี มักย้ายหลักแหล่งไปยังที่ใหม่ที่อุดมสมบูรณ์ เรื่อยไป

ความหมายของ “กลุ่มชนไร้อารยะ ล้าหลัง” ผู้วิจัยพบว่า ผู้ชมมลาบรี ไม่เข้าใจความหมายของความล้าหลัง ไร้อารยะ ต้องใช้การเปรียบเทียบให้เห็นภาพตัวแทนความล้าหลัง ไร้อารยะถูกนำเสนอเป็นภาพ ของ การแต่งกายของชาวตองเหลือง วัฒนธรรมของ ชาวตองเหลืองที่ไม่รู้จักการใช้ช้อนตักอาหาร เป็นต้น แล้วนั้น กลุ่มตัวอย่างผู้ชมชาวมลาบรี เข้าใจและ ยอมรับการสร้าง ความหมายของภาพตัวแทนดังกล่าว ว่าเป็นความเป็นจริงที่เคยมีอยู่ตามวิถีดั้งเดิมของตน ขณะที่ผู้ชมนักศึกษาฯ รับรู้ความหมายผ่านจุดยืนของผู้ เล่าเรื่องในภาพยนตร์ แต่ต่อรองความหมายดังกล่าวว่า แฝงอคติ ที่ได้รับอิทธิพลของของยุคสมัยรัฐชาติ ใน การตัดสินคุณค่าสังคมชาวตองเหลืองแบบสรุปเหมา รวม และมีการใช้ภาษาบรรยายเรื่องในลักษณะการ

ชีน่า มีผลนำไปสู่การสร้างอคติ และตอกย้ำความเป็นชายขอบต่อกลุ่มชนชาวตองเหลือง

2.2 การรับรู้ความหมายจากภาพยนตร์เรื่อง มลาปรี ข้าคือคน

ความหมายของ “มลาปรีกลุ่มสุดท้ายที่ใช้ภาษาถิ่น” ผู้ชมมลาปรี สะท้อนการรับรู้ความหมายผ่านจุดยืนของผู้เล่าเรื่องชาวมลาปรี ที่เล่าด้วยภาษาถิ่นของตนเองว่า ภายในกลุ่มยังมีการใช้ภาษาถิ่นเป็นส่วนหนึ่งในชีวิตประจำวันในผู้สูงวัย และเด็กเล็กก็ยังคงใช้ภาษามลาปรีอยู่เช่นกัน ผู้ชมนักศึกษาฯ รับรู้ความหมายผ่านจุดยืนผู้เล่าเรื่องซึ่งเป็นชาวมลาปรี เล่าเรื่องผ่านภาษามลาปรี (มีคำแปลภาษาไทย) โดยมองว่าชาวมลาปรีมีความกังวลถึงความเปลี่ยนแปลงทางสังคม เช่น กรณีของเด็กที่ออกไปศึกษาต่อในเมือง ส่งผลให้เด็กเหล่านั้นต้องหันไปใช้ภาษาเมืองมากกว่าภาษาถิ่นของตนเอง อาจทำให้ภาษาถิ่นของตนจะสูญหายไปได้ในอนาคตข้างหน้า

ความหมาย “*ความเปลี่ยนแปลงของเด็ก มลาปรีไปสู่ชีวิตใหม่ในโรงเรียน*” ผู้ชมมลาปรี รับรู้ความหมายผ่านผู้เล่าเรื่องและประสบการณ์ตรงของตนที่เคยออกไปเรียนต่อในโรงเรียนในเมือง จึงรับรู้ถึงความเปลี่ยนแปลง สะท้อนความหมายจากการเล่าเรื่องว่า พ่อแม่ของเด็กรุ่นแรกที่ออกไปเรียนต่อจะคุ้นเคยไม่ค่อยวิตกกังวลมากนัก ส่วนพ่อแม่ที่ลูกๆ เพิ่งจะออกไปเรียนต่อจะมีความกังวลมาก นอกจากนี้ยังสะท้อนประสบการณ์ในโรงเรียนว่า มีกฎระเบียบเยอะ ทำให้เกิดความรู้สึกอึดอัด ขณะที่ผู้ชมนักศึกษาฯ รับรู้และ แปลความหมายที่มองสะท้อนความคิดของเด็กมลาปรีว่าเป็นความต้องการที่จะออกไปเรียนรู้โลกของความเป็นเมือง ขณะเดียวกันเด็กๆ ก็ยังคิดถึงบ้านและมีความอึดอัดกับชีวิตใหม่ในโรงเรียน รู้สึกร่วมกับความกังวลของพ่อแม่ที่ยังห่วงลูกซึ่งไม่เคยออกจากบ้านไปอยู่ในที่ไกลๆ ความหมาย “*ความยึดมั่นและการต่อรองชนบการแต่งงานของมลาปรี*” ผู้ชมมลาปรี บางคนแปลความหมายผ่านประสบการณ์ของตนเอง ซึ่งผ่านชนบการแต่งงานมาแล้วได้สะท้อนมุมมองว่าคนรุ่นพ่อแม่ยังคงสนับสนุนให้แต่งงานกับชาวมลาปรีด้วยกัน ขณะที่ผู้ชมนักศึกษาฯ

รับรู้และสะท้อนการแปลความหมายในลักษณะเชื่อตามการยึดมั่นของชาวมลาปรีต่อชนบการแต่งงาน แต่มีมุมมองที่ตั้งคำถามถึงเหตุผลเบื้องหลังของการปฏิบัติตามชนบที่เคร่งครัดนี้ ความหมาย “*มลาปรีในวิถีแรงงาน ผู้ชมมลาปรี*” รับรู้ความหมายผ่านผู้เล่าเรื่องชาวมลาปรีบุรุษที่ 1 แปลความหมายร่วมกับประสบการณ์ตนเองซึ่งเคยเผชิญสถานการณ์เดียวกันมาก่อน ขอรับถึงการมีอยู่ของปัญหาที่ถูกเอาเปรียบเรื่องการจ้างงานและหนี้สิน ขณะที่ ผู้ชมนักศึกษาฯ รับรู้ความหมายผ่านผู้เล่าเรื่องในจุดยืนเดียวกันกับ ผู้ชมมลาปรี เข้าใจมุมมองในทางลบของชาวมลาปรีที่มีต่อชาวม้ง ขณะที่ผู้ชมนักศึกษาฯ บางคนมองว่าเป็นความสัมพันธ์ทางสังคมที่พบเห็นได้ และบางคนต่อรองความหมายว่าการเล่าเรื่องด้านเดียวอาจทำให้ ม้ง ตกเป็นจำเลยความหมาย “*ความถักถักของ มลาปรีในวิถีเมือง*” ผู้ชมมลาปรี รับรู้ความหมาย ผ่านจุดยืนผู้เล่าเรื่อง ร่วมกับจุดยืนและประสบการณ์ของตนเอง สะท้อนความรู้สึกอึดอัด ไม่สบายใจไม่คุ้นเคยกับเมือง และถูกคนนอกเฝ้ามองว่ามลาปรีแตกต่างไปจากคนทั่วไป ผู้ชมนักศึกษาฯ รับรู้ความหมายผ่านจุดยืนของผู้เล่าเรื่องและแปลความหมายมองสะท้อนความรู้สึกมลาปรีต่อเมืองในลักษณะที่ต้องต่อสู้กับวิถีเมืองไม่สามารถดำเนินชีวิตตามวิถีเดิมของตนได้ ซึ่งสร้างความรู้สึกถึงการถูกลดทอนศักดิ์ศรี ความเป็นตัวตนของมลาปรี จึงเป็นความยากลำบากหากต้องปรับเปลี่ยนวิถีไปสู่อารยวิถีชีวิตในรูปแบบเมือง

อภิปรายผลการวิจัย

การวิจัยนี้ศึกษาความสัมพันธ์ของการเล่าเรื่องที่ก่อให้เกิดความหมายภาพตัวแทนของมลาปรี และส่งผลต่อการรับรู้ความหมายของผู้ชม เมื่อนำมาเปรียบเทียบกับข้อสันนิษฐานเบื้องต้น ผู้วิจัยพบว่า การเล่าเรื่องและการรับรู้ความหมายของภาพยนตร์ ผิดตรงเหลือง และ มลาปรีข้าคือคน มีความแตกต่างกัน โดยสัมพันธ์กับปัจจัยที่สอดคล้องกับแนวคิดมานุษยวิทยาทัศนศึกษา (Visual Anthropology) กล่าวคือ

มานุษยวิทยาทัศนศึกษา เป็นกระบวนการศึกษาทางมานุษยวิทยาที่กว้างออกไป และอาศัยสื่อภาพยนตร์เป็นเครื่องมือในการเข้าถึงและสื่อสารงานศึกษาวิจัย (นันท วัฒน, 2555) เป็นเครื่องมือ ในการเข้าถึงแหล่งข้อมูล และวิธีการเพื่อการได้มาซึ่งข้อมูลสำคัญเชิงลึกที่จะนำไปสู่กระบวนการเล่าเรื่องและผลิตภาพยนตร์ในเชิงชาติพันธุ์อันมีหัวใจสำคัญ คือ การทำความเข้าใจเนื้อหาของวัฒนธรรม โดยเฉพาะอย่างยิ่งวัฒนธรรมที่จับต้องหรือมองเห็นได้ยาก ให้สามารถถ่ายทอดปรากฏการณ์ความจริงเหล่านั้นออกมาได้โดยเจ้าของวัฒนธรรมมีส่วนร่วม และพึงพอใจ ทั้งนี้วิธีทางมานุษยวิทยาทัศนศึกษา (Visual Anthropology) ได้อาศัย “ระเบียบวิธีวิจัยทางมานุษยวิทยา” (Methodology) (พรธรรมราช, 2543) ที่ว่าด้วยการให้ความสำคัญต่อระดับความลึกของความรู้เกี่ยวกับเจ้าของวัฒนธรรมของผู้ผลิตภาพยนตร์ชาติพันธุ์ (Ethnographic filmmaker) ระดับความสัมพันธ์ระหว่างผู้ผลิตภาพยนตร์กับเจ้าของวัฒนธรรม การมีส่วนร่วมของเจ้าของวัฒนธรรมซึ่งเชื่อมโยงกับระยะเวลาที่ใช้ในการเข้าถึงข้อมูล อันจะนำไปสู่กระบวนการทางเทคนิควิธีการผลิตภาพยนตร์ โดยคงรักษาปรากฏการณ์ของโลกความเป็นจริงให้มากที่สุด อย่างไรก็ตามความจริงที่ถ่ายทอดผ่านสื่อด้านภาพเป็นการสร้างภาพตัวแทน (Representation) ของความเป็นจริง ที่ขึ้นอยู่กับอำนาจของผู้ผลิตภาพยนตร์

การเล่าเรื่องที่ทำให้เกิดความหมายและการรับรู้ภาพตัวแทนของผิดต่องเลื่องจากภาพยนตร์ว่าเป็นชนเผ่าล้าหลัง ไร้อารยะ ผู้วิจัยพบว่ามีความสัมพันธ์กันระหว่างการเล่าเรื่องที่สอดคล้องกับแนวคิดทางมานุษยวิทยา คือ การใช้ “จุดยืนผู้เล่าเรื่องบุรุษที่สาม” เล่าเรื่องในลักษณะของผู้สังเกตการณ์แสดงทัศนคติจากมุมมองเดียวและเป็นคนนอกกลุ่ม โดยแนวทางมานุษยวิทยาทัศนศึกษาซึ่งให้ความสำคัญต่อ “ระดับความสัมพันธ์” และ “การมีส่วนร่วม” ระหว่างผู้ผลิตภาพยนตร์กับเจ้าของวัฒนธรรม ผู้วิจัยพบว่ามียุ่ น้อยมาก ทำให้การสร้างความหมายภาพตัวแทน

ผิดต่องเลื่อง ทำได้เพียงการใช้บริบทพื้นที่จริง และภาพการปรากฏตัวของผิดต่องเลื่องในภาพยนตร์ แต่โดยเนื้อหาเชิงลึกที่เกี่ยวข้องกับบุคคล หรือสังคม วิถีชีวิตของชาวมลายูแล้ว ผู้วิจัยพบว่าคณะสำรวจไม่สามารถสื่อสารได้โดยตรงกับผิดต่องเลื่อง นอกจากนี้ยังไม่พบว่าพื้นที่ให้เจ้าของวัฒนธรรมได้ถ่ายทอดเรื่องราวของตนเอง แต่ได้ใช้วิธีสื่อสารและถ่ายทอดเรื่องราวผ่านชาวมัณฑะแทน ทั้งนี้การให้ความสำคัญต่อระดับความสัมพันธ์ระหว่างเจ้าของวัฒนธรรมกับผู้ผลิตภาพยนตร์ จะเป็นช่องทางเข้าถึงข้อมูลในระดับลึกได้ อย่างไรก็ตามผู้วิจัยยังพบอีกว่าการสร้างความหมายผ่านบริบทด้านภาพที่แสดงสัญชัญของ ความล้าหลัง ไร้อารยะ เช่น การแต่งกาย ไม่รู้จักรการกินอาหารด้วยช้อน โดยอาศัยการเล่าเรื่องผ่านทัศนะของผู้บรรยายเพียงคนเดียวตลอดทั้งเรื่องเสมือนเป็นตัวแทนในการแสดงทัศนคติของคณะนักสำรวจที่ สะท้อน “การมีส่วนร่วม” ระหว่างคณะสำรวจ/ผู้ บันทึกรายการกับ ผิดต่องเลื่อง/เจ้าของวัฒนธรรม ได้ค่อนข้างน้อย ดังกล่าวนี่เป็นวิธีการเล่าเรื่องที่มีลักษณะที่สอดคล้องกับรูปแบบวิธีการบันทึก ภาพยนตร์เชิงสังเกตการณ์ (Strict Observationist cinema) ในยุคเริ่มต้น(1960) ของการผลิตภาพยนตร์เชิงชาติพันธุ์ในต่างประเทศ ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ David Macdougall (ชีวลิตธี, 2550) ที่กล่าวถึงการ บันทึกรายการอย่างตรงไปตรงมาว่าเป็นรูปแบบที่ ทำให้ผู้บันทึกภาพยนตร์ไม่สามารถเข้าถึงเหตุการณ์ และข้อมูลจากปรากฏการณ์ได้อย่างถ่องแท้ ไม่สามารถสร้างความเข้าใจความหมายของสิ่งที่เกิดขึ้นได้ชัดเจนนัก และยังเป็นประเด็นเชื่อมโยงกับปัจจัยเรื่อง “การใช้ เวลาในพื้นที่” ในระหว่างการเก็บบันทึกข้อมูล ภาพยนตร์ และยังคงสอดคล้องกับที่ ปีเตอร์ ครอว์ฟอร์ด (สุนัยมานุษยวิทยา, 2555) กล่าวไว้ว่า “การทำความเข้าใจปรากฏการณ์ทางชีวิตและสังคมนั้นไม่อาจเข้าใจ ทำได้ภายในวันเดียว” ซึ่งในข้อนี้ผู้วิจัยพบว่า ภาพยนตร์ผิดต่องเลื่อง ใช้เวลาของการสำรวจ การเข้าถึงข้อมูลและบันทึกภาพยนตร์อย่างค่อนข้างจำกัด

ในด้าน“เทคนิคทางภาพยนตร์” ผู้วิจัยพบว่า ภาพยนตร์ผีต้องเหลือง บันทึกภาพด้วยมุมมองของสายตาคนปกติ อยู่ในขอบเขตมิติมุมมองการบันทึกรูปแบบภาพยนตร์ชาติพันธุ์ตามแนวคิดมานุษยวิทยาที่สนา การตัดต่อลำดับภาพแสดงให้เห็นโครงเรื่องที่เรียงร้อยตามเหตุการณ์และเวลาที่เกิดขึ้นจริงเป็นข้อสนับสนุนการถ่ายทอดปรากฏการณ์ความจริง เพียงแต่บริบทของการเล่าเรื่องผ่านผู้เล่าเรื่องเพียงคนเดียวในจุดยืนของผู้เล่าเรื่องบุรุษที่ 3 ได้สะท้อนถึงการยึดครองพื้นที่และอำนาจในการเล่าเรื่องอย่างชัดเจน จึงเกิดแนวโน้มนៃของการครอบงำอุดมการณ์หรือการชักนำความคิดในการเล่าเรื่อง อันเป็นส่วนสำคัญที่สัมพันธ์กับการสร้างความหมายของภาพตัวแทนความเป็นจริงของผีต้องเหลืองในลักษณะสรุปเหมารวม สัมพันธ์กับรับรู้ความหมาย ซึ่งทำให้เกิดการต่อรองความหมายของผู้ชมมลาปรีที่ไม่พึงพอใจต่อ คำเรียกชื่อกลุ่มตนเองว่าเป็นผี ขณะที่ผู้ชมนักศึกษาได้แสดงทัศนคติในเชิงต่อรองเช่นเดียวกันว่า ภาพยนตร์ผีต้องเหลืองเล่าเรื่องโดยแฝงอคติ

ขณะที่การเล่าเรื่อง ของภาพยนตร์เรื่อง มลาปรี ข้าคือคน ทำให้เกิดความหมายของ ความเปลี่ยนแปลงทางสังคมมลาปรี ส่งผลต่อการรับรู้ของผู้ชมไปในทิศทางเดียวกันคือคล้อยตามและรู้สึก ร่วมกับความกังวลต่อสถานการณ์ความเปลี่ยนแปลงในสังคมมลาปรี ผู้วิจัยพบว่า มีความสอดคล้องกับแนวคิดมานุษยวิทยาที่สนา สิ่งแรกผู้วิจัยพบว่า ภาพยนตร์แสดงให้เห็นถึงระดับความสัมพันธ์ที่ใกล้ชิดระหว่างผู้บันทึกรูปภาพกับมลาปรีเจ้าของวัฒนธรรม ที่ไม่เพียงแต่ปรากฏตัวในภาพยนตร์เท่านั้น แต่ยังอยู่ในฐานะผู้เล่าเรื่องราวจากประสบการณ์ในสังคมของตนเอง สะท้อนระดับความลึกของข้อมูล และการมีส่วนร่วมระหว่างกัน ซึ่งแสดงให้เห็นความพยายามในการใช้เวลาในพื้นที่เพื่อเฝ้าติดตามปรากฏการณ์ในโลกของมลาปรี ซึ่งล้วนเป็นบริบทสำคัญที่สนับสนุนให้การเล่าเรื่องของภาพยนตร์สามารถสร้างความหมายภาพตัวแทนความจริงใน

ภาพยนตร์เชื่อมโยงกับปรากฏการณ์ความจริงในสังคมชีวิตจริงของชาวมลาปรีได้มากยิ่งขึ้น นอกจากนี้ผู้วิจัยยังพบว่าภาพยนตร์มีวิธีการสร้างความน่าเชื่อถือของข้อมูลโดยการสัมภาษณ์บุคคลซ้ำๆ ในประเด็นเดียวกัน เพื่อสนับสนุนและสื่อสารความคิดเห็นที่เป็นไปในทิศทางเดียวกันเพื่อยืนยันปรากฏการณ์ทางสังคม นับหนึ่งเป็นการตรวจสอบการสร้างควมหมายภาพตัวแทนความจริงด้วยข้อมูลที่ตรวจสอบตัวเองผ่านปากคำของเจ้าของวัฒนธรรมเอง ซึ่งเป็นลักษณะของระเบียบวิธีวิจัยทางมานุษยวิทยา

นอกจากนี้ ผู้วิจัยพบว่าใน “เทคนิคการผลิตภาพยนตร์” ภาพยนตร์มลาปรี ใช้บริบทด้านภาพสร้างความรู้สึกให้ผู้ชมขยับเข้าใกล้เหตุการณ์ ได้มากจากความตั้งใจบรรยายอารมณ์ความรู้สึกของบุคคลด้วยภาพที่ติดตามเหตุการณ์ต่างๆ เพื่อสื่อสารความรู้สึกจากการเฝ้ารอบันทึกรูปภาพ เป็นเทคนิคการสร้างตัวเรื่อง (story) ซึ่งประกอบด้วยช็อต (shot) หลายช็อต เล่าเรื่องราวอย่างเป็นธรรมชาติ ตามแนวทางของภาพยนตร์ชาติพันธุ์ที่ต้องการและพยายามเข้าใจความรู้สึกของเจ้าของวัฒนธรรม หรือผู้คนที่ชมชมนที่จะปรากฏในภาพยนตร์ได้อย่างเกิดความรู้สึกร่วม เห็นอกเห็นใจ ทำให้ผู้ชมเกิดความเข้าใจบางอย่างที่เกี่ยวกับความรู้สึก วิถีชีวิต ความเป็นมนุษย์เหล่านั้น

อย่างไรก็ตาม มีการกล่าวถึงภาพยนตร์เชิงชาติพันธุ์ว่าจะอยู่ในขอบเขตของการเล่าเรื่องที่มีคนในวัฒนธรรมชมชมนั้นๆ เป็นเสมือนตัวแสดง ซึ่งดำเนินชีวิตอยู่ตามปรากฏการณ์ของโลก ไม่ว่าจะมิกล้องอยู่ตรงหน้าหรือไม่ก็ตาม หรือกล่าวได้ว่า ภาพยนตร์ชาติพันธุ์ คือ ลักษณะของการเดินเข้าไปค้นหาเรื่องราวหรือปรากฏการณ์ในพื้นที่ชมชมนั้นๆ โดยปราศจากการคิดโครงเรื่อง หรือการพยายามที่นำเอาใส่โครงเรื่องเข้าไปจัดวางให้กับปรากฏการณ์ทางโลกที่เกิดขึ้นเหล่านั้น (นันทวัฒน์, ฉัสตรา, 2555) ผู้วิจัยพบว่า แม้การเล่าเรื่องในภาพยนตร์เรื่องมลาปรี ข้าคือคนสามารถดึงข้อสังเกตได้ว่าอาจมีการจัดวาง กำกับ บทหรือบุคคลบางส่วนเพื่อสื่อสารเรื่องราวให้มีความ

ชัดเจนยิ่งขึ้นในบางประเด็น แต่ทั้งนี้โดยรวมของภาพยนตร์ พบว่ามีความพยายามที่จะให้อำนาจการเล่าเรื่องเป็นอำนาจของชาวมลลารีเอง หรืออีกนัยหนึ่งเป็นการให้พื้นที่ของการสร้างความหมายภาพตัวแทนมลลารีโดย มลลารีเอง จากผลการวิจัยดังที่ได้กล่าวมาเมื่อเปรียบเทียบการเล่าเรื่องที่น่าไปสู่การสร้าง ความหมายภาพตัวแทนมลลารีจากภาพยนตร์ทั้งสองเรื่องแล้ว พบว่า ภาพยนตร์เรื่อง มลลารีซ่าคือคน มีความสัมพันธ์ของการเล่าเรื่องที่สอดคล้องในแนวทางมานุษยวิทยาทัศนศึกษา ตามองค์ประกอบที่พึงพิจารณาเป็นหลักปฏิบัติในเชิงวิชาการมากกว่าภาพยนตร์เรื่อง ผีตองเหลือง ซึ่งเป็นข้อสนับสนุนสมมติฐานการวิจัยที่ว่า การเล่าเรื่องและการรับรู้ความหมายของภาพตัวแทนมลลารีในภาพยนตร์แต่ละเรื่อง มีความแตกต่างของการแฝงอคติ การต่อรองความหมาย การมีความรู้สึกร่วมไปกับความหมายของภาพตัวแทนที่ปรากฏในภาพยนตร์แต่ละเรื่อง มีปัจจัยสำคัญคือ จุดยืนผู้เล่าเรื่อง และ แนวคิดวิธีทางมานุษยวิทยาทัศนศึกษา (Visual Anthropology) อันจะนำไปสู่การผลิตภาพยนตร์เชิงชาติพันธุ์

เอกสารอ้างอิง

พรรณราย โอสถาภีรัตน์. นางนาก : การต่อรอง ความหมายในภาพยนตร์ยอดนิคม . [วิทยานิพนธ์ปริญญาสังคมวิทยาและมานุษยวิทยา มหาวิทยาลัยศิลปากร]. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยศิลปากร. ธรรมศาสตร์; 2543.

กาญจนา แก้วเทพ. แนวพินิจใหม่ในสื่อสารศึกษา. พิมพ์ครั้งที่ 1 .กรุงเทพฯ: หจก. ภาพพิมพ์; 2553.

ดร.ปรีตดา เฉลิมเผ่า กอนนันทกุล. ภาพยนตร์ชาติพันธุ์ (Ethnographic Film). กรุงเทพฯ: โอ.เอส.พรีนติ้งเฮาส์จำกัด; 2550.

ศูนย์มานุษยวิทยาสิรินธร (องค์การมหาชน).

ภาพยนตร์ชาติพันธุ์ Ethnographic Film. กรุงเทพฯ : โอ.เอส. พรีนติ้ง เฮาส์ จำกัด. 2550.

ศูนย์มานุษยวิทยาสิรินธร (องค์การมหาชน). การจัดอบรมเชิงปฏิบัติการทางมานุษยวิทยาทัศนศึกษา, 2-12 เมษายน 2555; กรุงเทพฯ: ศูนย์มานุษยวิทยาสิรินธร (องค์การมหาชน); 2555.

นันท์วัฒน์ ฉัตรอุทัย. สิ่งที่เรียกว่า มานุษยวิทยาทัศนศึกษาในประเทศไทย. จดหมายข่าว ศูนย์มานุษยวิทยาสิรินธร (องค์การมหาชน). 2555; 14 (76): 5-9

ฉัตรชา ฆะวรรณ มุกดาวิจิตร. มานุษยวิทยาทัศนศึกษาและภาพยนตร์ชาติพันธุ์. จดหมายข่าวศูนย์มานุษยวิทยาสิรินธร (องค์การมหาชน). 2555; 14 (76): 1-4.

Prerana Reddy. (The Emergence of Ethnographic Film Practice: Past Travels and Future Itineraries). แปลโดย ชิวสิทธิ์ บุญยเกียรติ. [อ้างเมื่อ 11 ธันวาคม 2550]. จาก http://www.sac.or.th/databases/ethnographic_film/file/articles/5f6830a2bebb63ba12dc4b112e1a2d00.pdf

ภาพยนตร์ หมาทะเลโลกตะลึง. [8 มีนาคม 2553]. จาก <http://entertainment.hunsa.com>

การจัดฉายภาพยนตร์เรื่อง ผีตองเหลือง ในเทศกาลศิลปะวัฒนธรรม. [ออนไลน์] 30 เมษายน 2549 [อ้างเมื่อ 20 กรกฎาคม 2553] จาก <http://www.hilltribe.org/thai>